

ACN
Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia
Anti-Corruption Division
Directorate for Financial and Enterprise Affairs
Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)
2, rue André-Pascal, 75775 Paris Cedex 16, France
Phone: +33 (0)1 45 24 13 19, Fax: +33 (0)1 44 30 63 07
E-mail: anti-corruption.contact@oecd.org
Website: www.oecd.org/corruption/acn

Стамбульський план дій Антикору́пційної мережі

ЧЕТВЕРТИ РАУНД МОНИТОРИНГА

УКРАЇНА

ООНОВЛЕННЯ ПРОГРЕСУ

ЗВІТ

Рекомендації	Прогрес у виконанні	
	16-те Пленарне засідання Жовтень 2015	17-те Пленарне засідання Вересень 2016
Рекомендація 1.1-1.2: Політична воля та антикорупційна політика	Прогрес	Нема прогресу
Рекомендація 1.3: Дослідження корупції	Нема прогресу	Нема прогресу
Рекомендація 1.4-1.5: Участь громадськості, підвищення обізнаності	Прогрес	Прогрес
Рекомендація 1.6: Координаційні інституції по боротьбі з корупцією	Нема прогресу	Прогрес
Рекомендація 2.1-2.2: Правопорушення і елементи злочинів	Нема прогресу	Нема прогресу
Рекомендація 2.5: Конфіскація	Прогрес	Прогрес
Рекомендація 2.6: Імунітети	Прогрес	Прогрес
Рекомендація 2.7: Міжнародна правова допомога	Прогрес	Прогрес
Рекомендація 2.8: Ефективність правоохоронних органів	Прогрес	Прогрес
Рекомендація 2.9: Спеціалізовані правоохоронні органи	Прогрес	Прогрес
Рекомендація 3.2: Доброчесність в державній службі	Нема прогресу	Прогрес
Рекомендація 3.3: Прозорість та скорочення	Нема прогресу	Нема прогресу
Рекомендація 3.4: Публічний фінансовий контроль та аудит	Прогрес	Нема прогресу
Рекомендація 3.5: Державні закупівлі	Прогрес	Значний прогрес
Рекомендація 3.6: Доступ до інформації	Прогрес	Прогрес
Рекомендація 3.7: Фінансування політичних партій	Прогрес	Прогрес
Рекомендація 3.8: Доброчесність в судовій системі	Прогрес	Значний прогрес
Рекомендація 3.9:	Прогрес	Прогрес

Бізнес етика		
--------------	--	--

Рекомендація 1.1 – 1.2: Політична воля та антикорупційна політика

Розробити та прийняти невідкладно План дій до Антикорупційної стратегії 2014 року, що містить би ефективні заходи та вимірні показники ефективності.

Виділити належний бюджет для Антикорупційної Стратегії по боротьбі з корупцією та реалізації її плану дій.

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Відповідно до положень Закону України «Про запобігання корупції» Національним агентством з питань запобігання корупції (НАЗК) розпочато аналіз стану виконання Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 265) та готуються зміни з метою її оновлення в частині актуалізації передбачених нею завдань і заходів, строків їх реалізації та відповідальних виконавців.

З огляду на складну фінансово-економічну ситуацію в країні, переважна більшість завдань і заходів, визначених згаданою Державною програмою, побудована таким чином аби їх реалізація могла бути здійснена в рамках бюджетних асигнувань відповідальним виконавцям на відповідний рік без залучення додаткових видатків із державного бюджету.

Крім того, Державною програмою передбачено можливість фінансування реалізації окремих, визначених нею заходів за рахунок коштів міжнародної фінансової допомоги.

Оцінка прогресу - 17^е Пленарне засідання: НЕ ВИКОНАНО

Попереднім Звітом було оцінено здобутий прогрес/результат в частині першій даної рекомендації. Але, стосовно частини другої рекомендації, а саме, щодо бюджетного фінансування імплементації Антикорупційної стратегії (Стратегії) і відповідної Державної програми (плану дій), ніяких зрушень не було зафіксовано, і з того часу ситуація не покращилася. Була надана та сама інформація, а саме те, що робота органів, на які покладено функції імплементувати Стратегію і відповідну Державну програму (план дій), фінансується в межах їх власних бюджетів. Як і раніше, АКМ радить відповідним державним органам скласти необхідний для імплементації Стратегії загальний бюджет. Крім того, маючи переконання в тому, що діючий бюджет є недостатнім, АКМ закликає терміново виділити необхідний для імплементації Стратегії бюджет (пам'ятаючи Розділ 4 Державної програми, який попереджає про спроможність корупції «підірвати засади існування держави»).

Рекомендація 1.3: Дослідження корупції

Проведення регулярних досліджень щодо корупції для забезпечення аналітичної бази для моніторингу реалізації Антикорупційної Стратегії та її майбутніх оновлень.

Такі дослідження повинні здійснюватися на замовлення уряду, за допомогою відкритого і конкурентного тендеру.

Використання досліджень, проведених неурядовими організаціями для моніторингу щодо здійснення Антикорупційної Стратегії і коригування антикорупційної політики.

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Державною програмою щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки, з-поміж іншого, передбачено завдання з розробки та затвердження загальнонаціональної методики оцінки рівня корупції, на підставі якої здійснюватимуться щорічні дослідження щодо оцінки рівня корупції в Україні.

На сьогодні НАЗК спільно з ОБСЄ здійснюються заходи щодо перестрації проекту міжнародної технічної допомоги «Підтримка діагностики, моніторингу та переслідування корупції в Україні», в рамках якого вже було розроблено засади методології оцінки рівня корупції в Україні.

Технічним завданням вказаного проекту також передбачено розробку методології кількісно-якісних характеристик корупційного досвіду населення та проведення за підтримки ОБСЄ до кінця 2016 року відповідних соціологічних досліджень.

НАЗК є відповідальним зокрема за координацію розробки Антикорупційної стратегії, виконання державними органами антикорупційних програм, забезпечення дотримання публічними службовцями законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, правил етичної поведінки, здійснення

заходів фінансового контролю тощо.

Відповідно до частини третьої статті 18 Закону України «Про запобігання корупції» НАЗК розробляє Антикорупційну стратегію на основі аналізу ситуації щодо корупції та результатів виконання попередньої антикорупційної стратегії.

Такий щорічний аналіз проводитиметься відповідно до методологій оцінки рівня корупції та кількісно-якісних характеристик корупційного досвіду, підготовка яких наразі здійснюється НАЗК в рамках проектів міжнародної технічної допомоги.

Крім того, НАЗК на сьогодні завершується збір та узагальнення матеріалів досліджень, проведених неурядовими організаціями щодо моніторингу стану справ з корупцією в Україні, які будуть розміщені на офіційному веб-сайті НАЗК та використовуватимуться в подальшому при підготовці стратегічних документів в антикорупційній сфері.

Оцінка прогресу - 17^е Пленарне засідання: НЕ ВИКОНАНО

АКМ виражає стурбованість стосовно відсутності позитивного результату у виконанні даної рекомендації. Як і раніше, урядом не було проведено дослідження питань, пов'язаних з корупцією в Україні, як того вимагалось рекомендацією, хоча Національне агентство з питань запобігання корупції займається збором і систематизацією матеріалів, що публікуються неурядовими організаціями, з ціллю розмістити їх на своєму сайті та використовувати для розробки власних стратегічних документів. Закликається в повній мірі виконати вимоги рекомендації щодо проведення щорічних опитувань у відповідності до Державної програми і Закону «Про запобігання корупції».

Рекомендація 1.4 - 1.5: Участь громадськості, підвищення обізнаності

Переконайтеся в тому, що існує функціональний інституційний механізм для участі громадянського суспільства в розробці і моніторингу реалізації Антикорупційної стратегії та Плану дій.

Включити в державні антикорупційні заходи систематичне підвищення інформованості та знань у сфері запобігання корупції.

Залучати громадянське суспільство до розробки і реалізації заходів щодо підвищення рівня знань та інформованості.

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Відповідно до затвердженої Урядом наприкінці квітня минулого року Державної програми з реалізації Антикорупційної стратегії з метою моніторингу ефективності реалізації антикорупційного законодавства при НАЗК має бути утворена робоча група за участю працівників апарату НАЗК, зацікавлених державних органів, громадськості та представників бізнесу.

Рішенням НАЗК від 11 серпня 2016 року № 4 передбачено утворення міжвідомчої робочої групи з питань з питань координації впровадження зазначеної Державної програми, до складу якої увійдуть члени НАЗК, представники державних органів, громадськості, бізнесу та міжнародних організацій. Наразі відповідний проект акта направлено на погодження до заінтересованих державних органів.

Згідно з положеннями Закону України «Про запобігання корупції» до повноважень НАЗК, зокрема належить організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації з питань, пов'язаних із запобіганням корупції, працівників державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадових осіб місцевого самоврядування (крім підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування).

Для підвищення рівня професійної підготовки працівників НАЗК, відповідно до прийнятого на початку червня цього року рішення НАЗК, до кінця року передбачається провести 27 навчальних тренінгів за участі національних експертів, представники міжнародних та громадських організацій.

Крім цього, НАЗК за підтримки експертів проекту Програми розвитку ООН «Прозорість та доброчесність публічного сектору» проводиться регіональна інформаційно-просвітницька кампанія «Онлайн проти корупції», якою передбачено охоплення 23 обласних центрів.

На сьогодні тренінги щодо новел фінансового контролю та користування системою електронного декларування проведено зі службовими особами, які займають відповідальне становище, у містах Чернігів, Вінниця, Хмельницький, Тернопіль, Львів, Дніпро та Суми.

Восени цього року НАЗК за підтримки ПРООН в Україні заплановано проведення регіональних інформаційно-просвітницьких кампаній з питань дотримання доброчесності, інших обмежень, передбачених антикорупційним законодавством, а також запобігання і врегулювання конфлікту інтересів.

Відповідно до положень статті 21 Закону України «Про запобігання корупції» громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни в діяльності щодо запобігання корупції мають право, зокрема проводити заходи щодо інформування населення з питань

запобігання корупції; здійснювати громадський контроль за виконанням законів у сфері запобігання корупції з використанням при цьому таких форм контролю, які не суперечать законодавству.

Громадському об'єднанню, фізичній, юридичній особі не може бути відмовлено в наданні доступу до інформації стосовно компетенції суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання корупції, а також стосовно основних напрямів їх діяльності.

Крім того, НАЗК здійснюється підготовка комунікаційної стратегії, яка стане ефективним інструментом взаємозв'язку НАЗК з громадським суспільством в частині залучення його представників до відповідних антикорупційних ініціатив, а також висвітлення й інформування про результати такої діяльності.

Оцінка прогресу - 17^е Пленарне засідання: ВИКОНАНО

Відповідає вимогам першої частини рекомендації, що вважається значним зрушенням, створення між-інституційної робочої групи при Національному агентстві з питань запобігання корупції (Рішенням від 11 серпня 2016 року), у складі якої є представники державних органів, громадськості, бізнесу і міжнародних організацій, з метою координації імплементації Державної програми (антикорупційного плану). АКМ розуміє, що даний інституційний механізм тільки починає працювати і свою ефективність має довести на практиці. Важливо внести уточнення щодо того, чи є дана структура за задумом постійно діючим органом, чи тимчасовим, і якою є процедура призначення/обрання її членів.

Щодо виконання інших частин рекомендації, було звітовано про заплановане проведення тренінгів для працівників Національного агентства з питань запобігання корупції, проведення в 23 регіональних центрах України інформаційної кампанії щодо підвищення рівня обізнаності в питаннях стосовно корупції, організацію тренінгів з фінансового контролю і декларування майна високопосадовцями в відібраних регіонах, запланований запуск інформаційної кампанії щодо доброчесності і запобігання конфлікту інтересів на регіональному рівні. Більшість з даних заходів мають вводитися в практику системно. Крім того, не зважаючи на те, що, посиляючись на наданий звіт, громадські організації/асоціації та фізичні особи мають право проводити навчальну, просвітницьку діяльність, немає жодного свідчення того, що вони залучені саме за ініціативою відповідних урядових органів до такої діяльності, що вимагається третьою частиною рекомендації. Передбачається, що нещодавно сформована Комунікативна стратегія Національного агентства з питань запобігання корупції адекватно окреслить рамки, що забезпечить належне залучення громадськості до розвитку і розповсюдження ініціатив антикорупційного навчання і підвищення рівня обізнаності з питань, пов'язаних з корупцією.

Рекомендація 1.6: Антикорупційні координаційні інститути

Забезпечити ефективне функціонування нової Національної ради з антикорупційної політики; розглянути питання про виділення функцій його секретаріату Національному агентству з питань запобігання корупції.

Встановити без затримок і забезпечити ефективне і незалежне функціонування Національного агентства з питань запобігання корупції.

Переконатися в тому, що бюджет Національного агентства з питань запобігання корупції передбачає необхідні ресурси і оперативну автономію.

Підпорядкувати підрозділи по боротьбі з корупцією/посадових осіб виконавчих органів Національному агентству з питань запобігання корупції.

Забезпечити необхідну підготовку і іншу підтримку з нарощування потенціалу для співробітників Національного агентства з питань запобігання корупції.

Розробити ефективний механізм координації між Національним агентством з питань запобігання корупції, Національним антикорупційним бюро, а також іншими органами виконавчої, законодавчої та судової влади.

Забезпечити на практиці функціонування ефективного механізму участі громадських організацій в роботі Національного агентства з питань запобігання корупції.

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

26 вересня 2015 року Указом Президента України № 563 затверджено склад Національної ради з питань антикорупційної політики, утвореної як консультативно-дорадчий орган при Президентові (Указ Президента України № 808), до завдань якої належать, зокрема, підготовка та надання Президентові України узгоджених пропозицій щодо поліпшення координації та взаємодії між суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання і протидії корупції, а також оцінка стану та сприяння реалізації рекомендацій Групи держав проти корупції (GRECO), Організації економічної співпраці і розвитку (OECD), інших провідних

міжнародних організацій щодо запобігання і протидії корупції, підвищення ефективності міжнародного співробітництва України у цій сфері.

До складу Національної ради поряд з представниками державних органів увійшли, представники громадських об'єднань та експерти, які мають досвід підготовки пропозицій щодо формування та реалізації антикорупційної політики, представники від всеукраїнських асоціацій місцевого самоврядування, а також всеукраїнських об'єднань підприємців (бізнес-асоціацій).

На сьогодні до складу Національної ради входить член НАЗК – Р.Г Рябошапка.–.

НАЗК утворено Урядом 18 березня 2015 року (постанова Кабінету Міністрів України № 118).

За результатами конкурсних процедур призначено чотирьох з п'яти членів НАЗК та триває конкурс на зайняття останньої вакантної посади.

У березні 2016 року відбулися засідання НАЗК в ході яких було розглянуто нагальні питання щодо життя першочергових організаційних заходів із запуску діяльності органу, а також обрано Голову та заступника Голови НАЗК.

Наприкінці березня цього року Урядом затверджено чисельність апарату НАЗК у кількості 311 осіб (постанова Кабінету Міністрів України № 244 від 30 березня 2016 року).

На сьогодні призначено керівника апарату НАЗК та його заступника, а також частково сформовано штат апарату НАЗК, який складає 186 осіб.

Також здійснено низку організаційних заходів щодо започаткування діяльності превентивного антикорупційного органу, зокрема НАЗК зареєстровано як юридичну особу і, як розпорядника та одержувача коштів, виділено приміщення для розміщення його апарату.

На засіданнях НАЗК, схвалено регламент НАЗК, визначено обов'язки його членів за напрямками роботи, затверджено положення про структурні підрозділи та інші документи організаційного характеру.

З метою забезпечення можливості ефективного виконання покладених на НАЗК повноважень у сфері формування та реалізації державної антикорупційної політики наразі здійснюються заходи щодо підготовки комунікативної стратегії, стратегічного та річного планів діяльності НАЗК, а також забезпечення функціонування офіційного веб-сайту НАЗК.

Крім цього, на сьогодні затверджено ряд важливих документів щодо реалізації основних напрямів антикорупційної діяльності, зокрема форму звіту політичних партій про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів, порядок проведення антикорупційної експертизи та методичні рекомендації стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

В частині запобігання і виявлення корупції в Україні НАЗК, спільно з представниками громадськості та експертного середовища, ведеться робота з підготовки відповідної нормативно-правової бази, зокрема в частині захисту осіб, що повідомляють про порушення вимог антикорупційного законодавства, отримання та обробки повідомлень про корупцію, та взаємодії зі структурними підрозділами, уповноваженими на здійснення контролю за дотриманням вимог та обмежень, передбачених антикорупційним законодавством.

Для забезпечення НАЗК Державному бюджету України на 2016 рік визначено видатки у розмірі 486,4 млн. грн. (близько 18 млн. євро), з яких 391 млн. грн. (близько 14.5 млн євро) передбачено для державного фінансування політичних партій.

Для забезпечення виконання визначених законодавством безпосередніх функцій і завдань, НАЗК вжито низку заходів з матеріально-технічного забезпечення своєї діяльності. Зокрема, за ініціативи НАЗК прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Національному агентству з питань запобігання корупції на 2016 рік» відповідно до якого здійснено перерозподіл видатків загального фонду державного бюджету, передбачених НАЗК на 2016 рік в результаті чого винайдено можливість часткового забезпечення комп'ютерною та іншою оргтехнікою.

До створення НАЗК заходи з координації діяльності уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції здійснювалися Урядовим уповноваженим з питань антикорупційної політики.

З метою приведення положень постанови № 706, якою такі уповноважені підрозділи (особи) утворено (визначено) у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади (їх територіальних органах), місцевих державних адміністраціях, у відповідність до положень Закону України «Про запобігання корупції» та забезпечення реалізації закріплених законодавством повноважень НАЗК щодо координації в межах компетенції, методичного забезпечення та здійснення аналізу ефективності діяльності уповноважених підрозділів (осіб) підготовлено відповідний проект постанови Уряду. Цим проектом також передбачається ліквідувати інститут Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики.

Вказаний проект постанови схвалено на засіданні НАЗК (рішення від 11 серпня 2016 року № 6) та направлено на погодження до заінтересованих органів. Після завершення узгоджувальних

процедур і проведення правової експертизи Міністерством юстиції проект рішення буде подано на розгляд Кабінету Міністрів України.

З метою підвищення рівня професійної підготовки працівників НАЗК, а також обізнаності з питань практичної реалізації антикорупційного законодавства новопризначених співробітників, відповідно до прийнятого на початку червня цього року рішення НАЗК, до кінця 2016 року заплановано проведення 27 навчальних тренінгів.

На сьогодні для працівників НАЗК проведено 13 тренінгів з питань доступу до публічної інформації, врегулювання конфлікту інтересів, користування електронними реєстрами та особливостей роботи з інформаційними системами, організації роботи інституту уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції, застосування нового Закону України «Про державну службу», захисту персональних даних, проведення антикорупційної експертизи.

На сьогодні здійснюються заходи щодо підготовки та укладення двосторонніх міжвідомчих договорів.

Так, з метою належного виконання повноважень НАЗК, які передбачені Законом України «Про запобігання корупції», зокрема в сфері перевірки майнового стану публічних службовців, НАЗК підписано меморандум про співпрацю з Міністерством юстиції, Державною фіскальною службою та Державною службою фінансового моніторингу.

Крім того, найближчим часом буде підписано відповідний меморандум про співпрацю з бізнес-омбудсменом.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» громадський контроль за діяльністю НАЗК забезпечується через Громадську раду при НАЗК, яка утворюється та формується Кабінетом Міністрів України з 15 осіб на підставі результатів конкурсу.

Така Громадська рада заслуховуватиме інформацію про діяльність, виконання планів і завдань Національного агентства, затверджуватиме щорічні звіти про діяльність НАЗК, надаватиме висновки за результатами експертизи проектів актів, делегуватиме для участі в засіданнях НАЗК свого представника з правом дорадчого голосу.

25 березня 2015 року постановою Кабінету Міністрів України затверджено порядок організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при НАЗК.

На сьогодні визначено уповноважену посадову особу, відповідальну за проведення конкурсу з формування Громадської ради при НАЗК (розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 липня 2016 року № 555).

Оцінка прогресу - 17^о Пленарне засідання: ВИКОНАНО

Було досягнуто вагомого прогресу в виконанні ряду положень рекомендації. По-перше, було затверджено склад Національної Ради з питань антикорупційної політики. Разом з представниками ряду державних органів до складу входять експерти в антикорупційній сфері, представники громадських організацій, асоціацій органів місцевого самоврядування і представників бізнесу. Крім того, один із Членів Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) є членом Національної Ради з питань антикорупційної політики, що забезпечує зв'язок між двома органами. По-друге, досягнуто позитивних зрушень в заснуванні самого НАЗК (призначено чотирьох з п'яти Членів НАЗК, набрано 186 працівників з 311, складено і прийнято внутрішню регуляторну документацію, методики, інструкції, та проведено велику кількість тренінгів для працівників НАЗК). Не зважаючи на це, Національне агентство з питань запобігання корупції досі не функціонує на повну потужність: персонал сформовано частково, не надано необхідного матеріально-технічного забезпечення (приміщення, транспортні засоби, обладнання, інше). І що більш важливо, повідомляється, що робота працівників НАЗК піддається втручанню ззовні, що підриває довіру суспільства до даного органу. Більш того, доноситься інформація, що були перепони в створенні Громадської Ради при НАЗК.

Щодо четвертої і шостої частини рекомендації (підпорядкування антикорупційних структурних підрозділів в органах виконавчої влади Національному агентству з питань запобігання корупції і ефективне координування між НАЗК, Національним антикорупційним бюро України та іншими виконавчими, законотворчими та судовими органами), відзначається, що дійсно певні кроки були зроблені, але жодного наявного результату досі немає.

Рекомендація 2.1-2.2: Правопорушення і елементи злочинів

Розширити термін позовної давності для всіх корупційних правопорушень, принаймні на 5 років і передбачити призупинення терміну позовної давності в період офіційного користування імунітетом від кримінального переслідування.

Забезпечити належну підготовку та ресурси для прокурорів та слідчих для забезпечення

ефективного застосування нових положень кримінального законодавства, зокрема, щодо таких злочинів, як незаконне збагачення, зловживання впливом, пропозиція і обіцянка незаконних вигод, визначення незаконних вигод, в тому числі нематеріальних і немайнових вигод, кримінальні заходи до юридичних осіб, нове визначення відмивання грошей.

Проаналізувати практику застосування нових положень щодо відповідальності юридичних осіб за корупцію корупційні правопорушення, і на основі результатів такого аналізу, внести поправки для усунення виявлених недоліків. Забезпечити автономний характер відповідальності юридичних осіб.

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

На сьогодні законодавством України не передбачено відстрочити призупинення терміну давності відповідальності за кримінальне правопорушення в період офіційного користування імунітетом від кримінального переслідування.

Відповідно до ч. 2-5 ст. 49 Кримінального кодексу України (КК України) перебіг давності зупиняється, якщо особа, що вчинила злочин, ухилилася від досудового слідства або суду. У цих випадках перебіг давності відновлюється з дня з'явлення особи із зізнанням або її затримання. У цьому разі особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з часу вчинення злочину минуло п'ятнадцять років.

Перебіг давності переривається, якщо до закінчення зазначених строків особа вчинила новий злочин середньої тяжкості, тяжкий або особливо тяжкий злочин. Обчислення давності в цьому разі починається з дня вчинення нового злочину. При цьому строки давності обчислюються окремо за кожний злочин.

Питання про застосування давності до особи, що вчинила особливо тяжкий злочин, за який згідно із законом може бути призначено довічне позбавлення волі, вирішується судом. Якщо суд не визнає за можливе застосувати давність, довічне позбавлення волі не може бути призначено і замінюється позбавленням волі на певний строк.

Давність не застосовується у разі вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, передбачених у статтях 109-114¹, проти миру та безпеки людства, передбачених у ст. 437-439 і ч. 1 ст. 442 КК України.

На сьогодні на постійній основі вживаються заходи до підвищення рівня кваліфікації слідчих і прокурорів у тому числі для забезпечення ефективного застосування нових положень кримінального законодавства.

Так, за час діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) її працівники взяли участь у низці тренінгів, навчань та семінарів, спрямованих на ефективне застосування положень кримінального та кримінального процесуального законодавства.

Зокрема, 06 квітня 2016 року на базі САП за підтримки Проекту Європейського Союзу «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні» проведено антикорупційний тренінг на тему: «Три ключові фактори, притаманні справі про корупційний злочин, визначені відповідно до міжнародної практики». З метою ознайомлення із позитивним зарубіжним досвідом у сфері досудового розслідування справ про корупційні злочини працівники САП взяли участь у 7 навчальних візитах, організованих, зокрема в таких державах, як Угорщина, Італійська Республіка та інших.

На сьогодні не можливо провести аналіз застосування положення притягнення юридичних осіб до відповідальності за корупційні правопорушення у зв'язку з відсутністю такої практики

Оцінка прогресу - 17^е Пленарне засідання: НЕ ВИКОНАНО

Відповідно до наданої інформації, жодні дії не були прийняті для того, щоб виконати вимоги даної рекомендації, і ситуація оцінюється в цілому такою ж, як і за часів прийняття попереднього Звіту в жовтні 2015 року. Отже, положення Кримінального Кодексу України щодо терміну давності не були переглянуті, слідчі та прокурори не проходять систематичне підвищення кваліфікації за кошти державного бюджету і ніяких зрушень немає щодо аналізу та корегування прогалів законодавства щодо корпоративної відповідальності за корупційні злочини.

Рекомендація 2.5: Конфіскація

Переконатися в тому, що конфіскація активів, отриманих в результаті злочину, їх доходів, або еквівалент їх вартості застосовується до всієї корупції і пов'язаних з ними злочинів у відповідності до міжнародних стандартів; збір та аналіз статистичних даних про застосування спеціальних заходів щодо конфіскації (відповідно до кримінального та кримінально-процесуального кодексів).

Впровадити ефективну процедуру ідентифікації та вилучення доходів від корупції; розглянути питання про створення спеціального підрозділу, відповідального за відстеження та конфіскацію майна, яке може підлягати конфіскації.

Вести розширену (цивільну або кримінальну) конфіскацію майна осіб, які вчинили корупційні

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Конфіскація майна встановлюється за тяжкі та особливо тяжкі корисливі злочини, а також за злочини проти основ національної безпеки України та громадської безпеки незалежно від ступеня їх тяжкості і може бути призначена лише у випадках, спеціально передбачених в Особливій частині КК України.

Відповідно до Закону України № 1019-VIII від 18 лютого 2016 року набули чинності нові редакції статей КК України які регламентують питання застосування спеціальної конфіскації.

Так, спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, визначених КК України, за умови вчинення умисного злочину або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною КК України, за які передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто ті злочини, які передували легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом (предикатні злочини).

Також спеціальна конфіскація передбачена за окремі злочини, санкції за вчинення яких не передбачають вказаних видів покарань або не досягають вказаного розміру штрафу. До їх числа, зокрема належать: порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму (ч. 2 і 3 ст. 159-1 КК України), шахрайство (ч. 1 ст. 190 КК України).

Спеціальна конфіскація застосовується у разі, якщо гроші, цінності та інше майно:

одержані внаслідок вчинення злочину та/або є доходами від такого майна;

призначалися (використовувалися) для схилення особи до вчинення злочину, фінансування та/або матеріального забезпечення злочину або винагороди за його вчинення;

були предметом злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), а у разі, коли його не встановлено, - переходять у власність держави;

були підшукані, виготовлені, пристосовані або використані як засоби чи знаряддя вчинення злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про їх незаконне використання.

26 листопада 2015 року набрав чинності Закон України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», згідно з положеннями якого вказаний орган передбачається уповноважити, зокрема на здійснення заходів з виявлення, розшуку, проведення оцінки активів за зверненням слідчого, детектива, прокурора, суду (слідчого судді); здійснення заходів, пов'язаних з проведенням оцінки, веденням обліку та управління активами; формування та ведення Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні; співпрацю із аналогічними органами (офісами з розшуку та управління активами) іноземних держав, іншими компетентними органами, відповідними міжнародними організаціями; забезпечення представництва прав та інтересів України у справах, пов'язаних із поверненням активів, здобутих злочинним шляхом до України у закордонних юрисдикційних органах тощо.

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 104 створено Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на яке покладено функції виявлення, розшуку, оцінки, управління та конфіскації злочинних активів.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 року № 244 затверджено склад конкурсної комісії з відбору кандидата на посаду Голови Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Згідно з рішенням конкурсної комісії конкурс на заміщення вакантної посади директора цього Агентства відбуватиметься у два етапи: тестування та співбесіди. Фінальне рішення про те, хто управлятиме арештованим і конфіскованим майном корупціонерів та інших злочинців, комісія планує прийняти 16 вересня 2016 року.

На сьогодні функціонує механізм цивільної конфіскації, який передбачає можливість стягнення на підставі судового рішення в дохід держави необґрунтованих активів – майна особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, яке суттєво перевищує її доходи і щодо яких публічний службовець не може пояснити законність походження.

Так, відповідно до положень Глави 9 «Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування» Цивільного процесуального кодексу України позов про визнання необґрунтованими активів та їх витребування подається в інтересах держави прокурором упродовж строку загальної позовної давності з дня набрання законної сили обвинувальним вироком.

Такий позов може бути пред'явлено як до особи, уповноваженої на виконання функцій держави або

місцевого самоврядування, стосовно якої набрав законної сили обвинувальний вирок суду за вчинення корупційного злочину або легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, так і до пов'язаної з нею юридичної особи, яка є власником (користувачем) майна, стосовно якого існують докази того, що воно отримано або що ним користується чи розпоряджається (розпоряджався) публічний службовець.

Після пред'явлення позову прокурор вживає заходів щодо встановлення відповідного майна, а у разі його встановлення, обов'язковим є також пред'явлення позову до юридичної особи, яка є його власником (користувачем).

Оцінка прогресу - 17^{те} Пленарне засідання: ВИКОНАНО

Прийняття і набуття сили Закону України про Національне агентство з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та змін до Кримінального Кодексу України можуть бути оцінені як дуже значне зрушення. Але, подана інформація дещо суперечлива. У наданих коментарях спочатку зазначається, що конфіскація майна застосовується у випадках вчинення тяжких та особливо тяжких (корупційних) злочинів. Далі говориться, що, відповідно до Кримінального Кодексу із змінами, спеціальна конфіскація застосовується по відношенню до доходів здобутих злочинним шляхом (АКМ інтерпретує цей термін як такий, що є загальним і може застосовуватися до усіх видів злочинів, включаючи корупційні злочини), включаючи активи, а саме, «гроші, цінні речі та іншу власність», що здобуті шляхом вчинення предикативного злочину, який привів до відмивання грошей. Абсолютно не зрозуміло, чи всі корупційні злочини та злочини, пов'язані з корупцією, були охоплені у змінах до Кримінального Кодексу (і як вимагалось в першій частині рекомендації), чи тільки ті, що підпадають під санкції із-за ступеня важкості. Більш того, потребує підтвердження того, чи передбачаються зміни положень стосовно конфіскації цінностей і конфіскації майна, здобутого шляхом розподілу /злиття. Стосовно тих частин рекомендації, де вимагається проведення аналізу статистичних даних про застосування конфіскації у відповідності до процедур, передбачених Кримінальним і Кримінально-процесуальним Кодексами, та про імплементацію ефективних процедур ідентифікації та арешту доходів, здобутих злочинним шляхом, АКМ бере до уваги те, що штат працівників Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, ще не набрано і орган ще не функціонує. Таким чином, очікується подальший прогрес по обом питанням.

Рекомендація 2.6: Імунітети і термін позовної давності

Перегляд законодавства для забезпечення того, щоб процедури для позбавлення імунітету депутатів і суддів були прозорими, ефективними, на основі об'єктивних критеріїв та не підлягали зловживанням.

Обмеження недоторканності суддів і парламентаріїв до певної міри, наприклад, шляхом введення функціонального імунітету і дозволяючи арешт у випадках на місці злочину. Відкликати додаткові обмеження на слідчі дії щодо депутатів, які не передбачені Конституцією України.

17^{те} Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Конституційною Комісією як спеціальним допоміжним органом при Президентові України були підготовлені пропозиції щодо внесення змін до Конституції України в частині правосуддя. Проект відповідного Закону про внесення змін до Конституції України за реєстр. № 3524 був внесений 25 листопада 2015 року до Верховної Ради України Президентом України як невідкладний для позачергового розгляду Парламентом та 02 лютого 2016 року схвалений Верховною Радою України у першому читанні.

02 червня 2016 року Верховна Рада України конституційною більшістю ухвалила Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)».

Вказаним Законом, зокрема, скасовується інститут «призначення судді на посаду вперше»: тепер судді обійматимуть посади безстроково; звужуються межі імунітету судді від абсолютного до функціонального; закладено передумови для оновлення суддівського корпусу тощо.

Зазначений Закон набирає чинності через три місяці з дня, наступного за днем його опублікування (30 вересня 2016 року), окрім положень щодо можливості визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду, які наберуть чинності через три роки з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

Згідно зі статтею 126 Конституції України, в редакції згаданого Закону, без згоди Вищої ради правосуддя суддю не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку суду, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину.

Положеннями Закону визначено повноваження Вищої ради правосуддя щодо надання згоди на затримання судді або утримання його під вартою чи арештом. Так, без згоди Вищої ради правосуддя суддю

не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку суду, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

У той же час суддя не може бути притягнуто до відповідальності за ухвалене ним судові рішення, за винятком вчинення злочину або дисциплінарного проступку.

Рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності та рішення про звільнення судді з посади приймає Вища рада правосуддя у порядку, визначеному Законом України «Про Вищу раду правосуддя».

Оцінка прогресу - 17^{те} Пленарне засідання: ВИКОНАНО

АКМ віддає належне тому, що влада проводить конституційну реформу, однією із складових якої є позбавлення суддів абсолютного імунітету та надання їм імунітету судді (функціонального імунітету). Тепер суддя може бути утриманий під вартою у випадку вчинення ним важкого чи особливо важкого злочину та у випадку затримання його при вчиненні ним злочину. В усіх інших випадках вимагається на те згода Вищої Ради Юстиції. АКМ буде вдячна за роз'яснення стосовно твердження: «В той же час суддя не може бути притягнений до відповідальності за винесений ним вирок, за винятком вчинення ним злочину та дисциплінарного порушення».

На превеликий жаль порядок позбавлення депутатської недоторканості досі не був розглянутий і жодних кроків не було зроблено стосовно скасування додаткових обмежень на проведення слідчих дій по відношенню до Народних депутатів.

Рекомендація 2.7: ВПД

Активізувати зусилля в отриманні взаємної правової допомоги у справах щодо корупції, зокрема, з метою повернення активів, нібито вкрадених посадовими особами режиму Януковича.

Переглянути процедури щодо відновлення активів, щоб гарантувати, що вони є ефективними і дозволяють швидку репатріацію викрадених активів.

Підвищити потенціал Генеральної прокуратури та інших відомств (зокрема, нещодавно створеного Національного антикорупційного бюро) з питань взаємної правової допомоги і повернення активів.

Створити національний механізм незалежного і прозорого управління викраденими активами, повернутими з-за кордону.

17^{те} Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Генеральною прокуратурою України (ГПУ), як центральним органом щодо міжнародного співробітництва під час кримінального провадження на стадії досудового розслідування, забезпечується виконання чинних міжнародних договорів та надання міжнародної правової допомоги у кримінальних провадженнях.

Правоохоронними органами України упродовж 2014 – 2016 років підготовлено та направлено компетентним органам іноземних країн 167 клопотань про надання міжнародної правової допомоги у кримінальних провадженнях стосовно українських екс-високопосадовців, 64 з яких виконано.

Станом на початок серпня 2016 року з представниками Базельського інституту управління (Швейцарська Конфедерація) обговорено 40 запитів про надання міжнародної правової допомоги у 17 кримінальних провадженнях стосовно колишніх українських високопосадовців.

Крім цього упродовж січня-липня 2016 року Національним антикорупційним бюро (НАБУ) направлено 59 запитів про міжнародну правову допомогу у розслідуваних кримінальних провадженнях до 32 країн світу.

Станом на 01 серпня 2016 року 6 запитів про міжнародно-правову допомогу виконано повністю, 2 – частково, решта знаходиться на виконанні.

Враховуючи специфіку кримінальних проваджень, які підслідні НАБУ, для забезпечення автономного виконання НАБУ покладених на нього функцій, законодавець наділив його обов'язком здійснювати міжнародне співробітництво у межах своєї компетенції відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України (п. 9 ст. 16 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»). Одночасно з наданням новоствореному антикорупційному органу повноважень у сфері міжнародного співробітництва Законом внесені зміни, зокрема, до ст. 545 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України). Так, відповідно до ч. 1 ст. 545 КПК України ГПУ звертається із запитом про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні під час досудового розслідування та розглядає відповідні запити іноземних компетентних органів, крім досудового розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності НАБУ, яке у таких випадках здійснює функції центрального органу України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 104 створено Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на яке Законом покладено функції виявлення, розшуку, оцінки, обліку, управління та конфіскації злочинних активів, а також ведення Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні; співпрацю із аналогічними органами (офісами з розшуку та управління активами) іноземних держав, іншими компетентними органами, відповідними міжнародними організаціями; забезпечення представництва прав та інтересів України у справах, пов'язаних із поверненням активів, здобутих злочинним шляхом до України у закордонних юрисдикційних органах тощо.

Оцінка прогресу - 17^{те} Пленарне засідання: ВИКОНАНО

АКМ бере до уваги статистичні дані про взаємну правову допомогу (кількість отриманих/відправлених/опрацьованих запитів), що були надані стосовно роботи Генеральної Прокуратури та Національного антикорупційного бюро. Не зважаючи на те, що дані цифри здаються достовірними і не можуть викликати сумнівів, вони не підтверджують твердження про те, що зусилля уряду в даній сфері активізувалися, що вимагалось рекомендацією. Більш усього АКМ занепокоєна критикою з боку деяких представників громадського суспільства по відношенню до відсутності позитивних змін в міжнародній діяльності Генеральної Прокуратури. В той же час, позитивні зміни наявні в роботі Спеціалізованої антикорупційної прокуратури і Національного антикорупційного бюро (чия робота доведена, між іншим, успішним замороженням активів за кордоном). Отже, влада закликається до негайних дій стосовно виконання даної рекомендації, в результаті яких матимуться конкретні та вимірні результати в якості реально повернутих активів. АКМ бере до уваги те, що подальший прогрес в даному питанні залежить від ефективного функціонування новоствореного Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, яке тільки створюється.

Рекомендація 2.8: Ефективність правоохоронних органів

Розглянути питання про створення централізованого реєстру банківських рахунків, в тому числі інформацію про бенефіціарних власників, які повинні бути доступні для слідчих органів без судового наказу для того, щоб оперативно виявляти банківські рахунки в ході фінансових розслідувань.

Забезпечити прямий доступ слідчих органів, що займаються фінансовими розслідуваннями, до баз даних податкових та митних органів за умови належного захисту персональних даних.

Активізувати зусилля правоохоронних органів у переслідуванні корупційних правопорушень з акцентом на державних посадових особах високого рівня і корупційних схемах, які зачіпають цілі сектори економіки.

Забезпечити вільний доступу через Інтернет до регулярно оновлюючихся докладних статистичних даних про злочинні та інші корупційні правопорушення, зокрема, щодо кількості повідомлень про скоєння таких злочинів, кількість зареєстрованих випадків, результатів їх розслідування, кримінального переслідування і судового розгляду (з даними про санкції, що виносилися і категорії обвинувачених в залежності від їх посад і місця роботи). Статистичні дані повинні супроводжуватися аналізом тенденцій в корупційних правопорушеннях.

17^{те} Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

14 жовтня 2014 року Законом України № 1701-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів» внесено зміни зокрема до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» якими зобов'язано юридичних осіб подавати державному реєстратору відомості про свого кінцевого вигодоодержувача у тому числі кінцевого вигодоодержувача їх засновника, якщо засновник — юридична особа.

Обов'язок поширюється як на новостворених юридичних осіб так і на тих, які зареєстровані до набуття чинності законом. Якщо перші розкриватимуть інформацію під час реєстрації створення юридичної особи то другі — протягом шести місяців з моменту набуття законом чинності (25 листопада 2014 року).

Крім того, Законом України від 12 лютого 2016 року № 198-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» внесено зміни до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», зокрема в частині розширення кола національних публічних діячів, яке охоплюватиме, серед іншого, державних службовців, посади яких віднесені до другої категорії посад, керівників обласних територіальних органів центральних органів

виконавчої влади, органів прокуратури, голів та суддів апеляційних судів, а також керівників адміністративних, управлінських чи наглядових органів господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50 відсотків.

На сьогодні централізований реєстр банківських рахунків в Україні відсутній.

28 серпня 2015 року між НАБУ та Державною фіскальною службою України (ДФС) підписано Угоду про інформаційне співробітництво. Предметом Угоди є обмін інформацією між ДФС та НАБУ з дотриманням узгоджених процедур інформаційного обміну.

Відповідно до Протоколу від 30 грудня 2015 року № 2 до Угоди НАБУ має доступ до інформаційних ресурсів ДФС, зокрема, до інформації щодо відкритих/закритих рахунків платників податків у банках та інших фінансових установах (юридичних осіб та фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності).

Станом на початок серпня 2016 детективами НАБУ здійснюється досудове розслідування 242 кримінальних проваджень, 81 особі повідомлено про підозру про вчинення кримінальних правопорушень, 23 кримінальних провадження з обвинувальними актами спрямовано до суду.

Прокурорами САП здійснюється процесуальне керівництво у 184 кримінальних провадженнях. З них у 23 провадженнях повідомлення про підозру складено стосовно 63 осіб.

За результатами процесуального керівництва до суду з обвинувальними актами направлено 20 кримінальних проваджень.

Зокрема, 25 квітня 2016 року до суду скеровано кримінальне провадження за підозрою виконавчого директора Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» Пасішника А.П. у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 344 «Втручання у діяльність державного діяча» КК України. Досудовим розслідуванням встановлено, що Пасішник А.П. протягом січня – лютого 2016 року здійснював незаконний вплив на члена Кабінету Міністрів України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України А.Абромавичуса з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків, добитися прийняття незаконного рішення, а саме рекомендував його на посаду заступника Міністра. Не отримавши згоди, 01 лютого 2016 року Пасішник А.П. передав до приймальні Міністра пакет документів, необхідних для призначення на посаду заступника (перший випадок направлення до суду обвинувального акта у справі про втручання у діяльність державного діяча).

Із 20 спрямованих до суду кримінальних проваджень 6 стосувалися вчинення корупційних злочинів суддями.

Так, 11 травня 2016 року до суду скеровано обвинувальний акт у кримінальному провадженні стосовно судді господарського суду Одеської області за фактом вимагання та одержання неправомірної вигоди у розмірі 570 000 грн. (ч. 4 ст. 368 КК України). Вказане кримінальне провадження розслідувалося слідчими ГПУ. Одночасно з визначенням САП підслідності за Національним НАБУ перед слідчим суддею ініційовано питання про здійснення спеціального досудового розслідування. Після задоволення відповідного клопотання необхідні слідчі та процесуальні дії проведено у стислі строки.

Виявлялися факти корупційних дій і серед працівників прокуратури. Широкого суспільного резонансу набуло затримання за корупційний злочин працівника ГПУ – за пропозицію надати члену Конкурсної комісії з відбору кандидатів на посаду в НАБУ неправомірну вигоду в розмірі 10 тис. доларів США за позитивне вирішення комісією питання щодо його працевлаштування на посаду керівника або заступника керівника підрозділу детективів НАБУ. Це кримінальне провадження вже через місяць, направлено для розгляду до суду.

У ході досудового розслідування кримінального провадження щодо ректора Бердянського університету менеджменту і бізнесу встановлено, що вказана особа діючи від імені та в інтересах юридичної особи й у власних інтересах, висловив пропозицію та обіцянку надання неправомірної вигоди та пізніше надав неправомірну вигоду в розмірі 10 000 доларів США службовій особі, що займає особливо відповідальне становище, а саме заступнику Міністра освіти і науки, за вчинення в інтересах товариства з обмеженою відповідальністю «Бердянський університет менеджменту і бізнесу» дій з використанням наданої влади та службового становища.

За результатами розслідування кримінальне провадження за обвинуваченням ректора вказаного навчального закладу у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 369 «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі» КК України, та стосовно юридичної особи направлено до суду для розгляду по суті (провадження стало одним із перших проваджень, направлених до суду щодо юридичної особи).

Детективами НАБУ затримано колишнього в.о. голови правління ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України» та голову правління ПАТ «Рокитнянський комбінат хлібопродуктів», які підозрюються в організації корупційної схеми, що призвела до розтрати державних коштів на суму близько 50 млн гривень (ч.5 ст.191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом

зловживання службовим становищем»). За версією слідства, посадовці підписали договір про поставку «Рокитнянським комбінатом хлібопродуктів» 16,6 тисяч тон кукурудзи 3-го класу для ПАТ «ДПЗКУ» за умов повної передоплати. Обом сторонам було достовірно відомо, що зазначений товар де-факто відсутній, відтак Рокитнянський хлібокомбінат не мав наміру виконувати угоду. Менш із тим, ДПЗКУ перерахував на рахунок хлібокомбінату близько 50 млн. грн бюджетних коштів за товар, який так і не був поставлений.

27 липня цього року підписано повідомлення про підозру народному депутату Олександрю Онищенку як організатору корупційної схеми розкрадання державних коштів під час видобутку та продажу природного газу в рамках договорів про спільну діяльність з ПАТ «Укргазвидобування». Наразі досудове розслідування «газової схеми Онищенка» триває. За поданням Національного антикорупційного бюро України суд наклав арешт на 10 квартир, 9 будинків, 10 земельних ділянок, 11 автомобілів, 39 банківських рахунків, що належить підозрюваному у кримінальному провадженні за фактом зловживання службовим становищем при реалізації природного газу, видобутого в рамках спільної діяльності з ПАТ «Укргазвидобування». Загальна вартість арештованого майна складає близько 315 млн грн. За клопотанням детективів Національного антикорупційного Бюро, погодженим з прокурорами САП, Солом'янський районний суд міста Києва арештував грошові кошти на депозитних рахунках, відкритих у банку Trasta komercbanka (Латвія) на ім'я народного депутата Олександра Онищенка.

02 серпня 2016 року затримано начальника відділу, в.о. директора Департаменту з управління державною власністю Міністерства аграрної політики та продовольства України при отриманні неправомірної вигоди (хабара) у розмірі 150 тисяч доларів США. Чиновниця вимагала від підприємця дану суму за сприяння в погодженні ліквідаційної маси державного сільськогосподарського підприємства і придбанні майна, що знаходиться на балансі вказаного підприємства. Майновий комплекс держактиву, який перебуває в процесі ліквідації за борги, знаходиться поблизу міста Харкова. На даний час затримана знаходиться в ізоляторі тимчасового тримання. Готується повідомлення про підозру за ч.4 ст. 368 Кримінального кодексу України.

09 серпня 2016 року викрито на хабарі у 150 тис. дол. США суддю Дніпровського районного суду міста Києва Миколу Чауса. Керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури було підписане повідомлення про підозру Миколі Чаусу у вчиненні злочину передбаченого ч.4. ст.368 КК України («Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»). Водночас, відповідно до Конституції та Кримінального процесуального кодексу України, без згоди Верховної Ради затримати його чи обрати запобіжний захід окрім як заставу неможливо. У зв'язку з цим внесене подання до Верховного Суду України щодо надання згоди на затримання та арешт вказаного судді.

Згідно з вимогами ч. 2 ст. 30 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» актуальна інформація щодо результатів роботи НАБУ оприлюднюється на власній офіційній веб-сторінці в мережі Інтернет, а також в загальнодержавних друкованих засобах масової інформації.

Оцінка прогресу - 17^{те} Пленарне засідання: ВИКОНАНО

Звітується про те, що було зроблено ряд кроків для виконання рекомендації, наприклад, запроваджено обов'язковим для юридичних осіб повідомлення державного реєстру про бенефіціара, підписано домовленості між Національним антикорупційним бюро (НАБУ) і Державною фіскальною службою про обмін інформацією, включаючи інформацію про банківські рахунки платників податків. Надано детальну інформацію про відкриті і закриті кримінальні справи, включаючи справи проти високопосадовців. Не зважаючи на це, АКМ звертає увагу на те, що не відкрито жодного централізованого реєстру банківських рахунків і що жоден інший правоохоронний орган, окрім НАБУ, не отримав доступ до інформації стосовно банківських рахунків, сплати податків та митних платежів. Крім того, не зважаючи на те, що певні статистичні дані є в загальному доступі на веб-сайтах відповідних правоохоронних органів, не є можливим констатувати те, чи вони відповідають усім вимогам останньої частини рекомендації, наприклад, чи вони надані в якості доповнення до аналізу корупційних злочинів.

Рекомендація 2.9: Спеціалізовані правоохоронні органи

Забезпечити оперативне створення і справжню незалежність Національного антикорупційного бюро, зокрема, за рахунок виключення політичних органів від процесу відбору голови Бюро, забезпечуючи йому безпеку роботи, забезпечуючи його необхідними ресурсами, в тому числі заробітною платою для співробітників Бюро в порядку, встановленому законом.

Розглянути питання про внесення змін до Конституції України, щоб забезпечити правову основу для функціонування незалежних антикорупційних органів (правоохоронних і превентивних).

Забезпечити оперативну та інституційну автономію офісу спеціалізованої антикорупційної прокуратури при розгляді справ, що знаходяться у веденні Національного антикорупційного бюро.

Розглянути питання про введення спеціалізованих антикорупційних судів або суддів.

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

22 вересня 2015 року у штатному розписі ГПУ, наказом Генерального прокурора України, утворено САП (на правах департаменту). Упродовж грудня 2015 року за результатами відкритого конкурсу призначено її керівника, першого заступника, заступника, начальника управління та начальників відділів. 22 грудня 2015 року завершилося формування повного складу осіб, призначених на адміністративні посади до САП ГПУ.

15 грудня 2015 року створено робочу групу з організації проведення відкритого конкурсу на зайняття посад прокурорів САП. Того ж дня згідно з абз. 2 ч. 1 ст. 8-1 Закону керівником САП визначено Порядок проведення відкритого конкурсу з відбору кандидатів на зайняття посад прокурорів САП та склад конкурсної комісії.

У січні-лютому 2016 року проведено тестування кандидатів на відповідні посади на знання законодавства (професійний тест), тестування загальних здібностей, а також співбесіди. Усього до участі у відкритому конкурсі було допущено 318 осіб. За результатами конкурсу з 15 по 20 лютого поточного року на посади прокурорів САП призначено 12 осіб, які приступили до виконання службових обов'язків.

Верховною Радою України було прийнято новий Закон від 02 червня 2016 року № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя), який набере чинності 30 вересня 2016 року. Положеннями цього Закону вносяться зміни до Конституції України, що передбачають, зокрема: оптимізацію судової системи України.

02 червня 2016 року Верховною Радою України прийнято в новій редакції Закон України «Про судоустрій і статус суддів», який набирає чинності з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)».

Законом запроваджується нова трьохланкова система судів, яку будуть складати: місцеві суди, апеляційні суди та Верховний Суд.

Крім того, у системі судоустрою діятимуть вищі спеціалізовані суди як суди першої інстанції з розгляду окремих категорій справ, які будуть віднесені до їх юрисдикції процесуальним законом. Вищими спеціалізованими судами згідно з Законом є Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд.

Відповідно до пункту 16 Прикінцевих та перехідних положень Закону Вищий антикорупційний суд утворюється та проведення конкурсу на посади суддів у цьому суді має бути оголошено протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності законом, який визначає спеціальні вимоги до суддів цього суду.

Оцінка прогресу - 17те Пленарне засідання: ВИКОНАНО

АКМ виражає задоволення тим, що, відповідно до наданої інформації як з урядових, так з неурядових джерел, Національне антикорупційне бюро (НАБУ) можна вважати повністю сформованим (штат працівників сформовано, надано все необхідне матеріально-технічне забезпечення, відкрито регіональні офіси). Повідомляється, що НАБУ знаходиться під постійним тиском з боку політиків і засобів масової інформації через належне розслідування справ, відкритих проти народних депутатів, суддів, прокурорів. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) також сформована (займає декілька будівель, штат був набраний в ході відкритого конкурсу, створено адекватні робочі умови, інше). Політика САП оцінюється як «досить незалежна». Крім того, будучи частиною конституційної реформи, новий Закон «Про судоустрій і статус суддів» був прийнятий, згідно яким створюється (спеціалізований) Вищий антикорупційний суд, який почне повне функціонування наприкінці 2017 році. Віриться, що із створенням цього Суду незалежний механізм боротьби проти корупції в Україні буде врешті-решт створений.

Рекомендація 3.2: Доброчесність в державній службі

Правова основа для забезпечення доброчесності в державній службі

Реформа законодавства про державну службу, з тим щоб ввести чітке розмежування політичних і професійних державних службовців, принципи законності і неупередженості, заслуг на основі конкурсного призначення і просування та інших рамкових вимог, застосованих до всіх державних службовців, відповідно до кращої європейської та міжнародної практики.

Переглянути та реформувати правила найму, просування по службі, дисципліни і звільнення державних службовців і розробити чіткі керівні принципи і критерії для цих процесів, з тим щоб обмежити свободу дій і довільних рішень менеджерів, щоб забезпечити професіоналізм державної служби та захистити його від політизації.

Переглянути та реформувати схеми щодо винагород з метою забезпечення того, що гнучка частка зарплати не представляє домінуючу частину і забезпечується в прозорій і об'єктивній манері на основі чітко встановлених критеріїв. -забезпечити гідну зарплату.

Створити чіткий і добре збалансований набір прав і обов'язків державних службовців.

Після того, як новий закон буде прийнятий і введений в дію: Імплементувати правила щодо набору та відбору державних службовців, в тому числі вищих державних службовців, на основі заслуг, рівних можливостей і відкритого конкурсу, щоб забезпечити професіоналізм і уникнути прямого або непрямого політичного впливу на державну службу, як передбачено в Законі про державну службу.

Впровадити та забезпечити ефективне функціонування правил щодо конфлікту інтересів, оцінювання декларацій, кодексу етики і захисту викривачів, як це передбачено в Законі про запобігання корупції.

Розглянути можливість прийняття окремого закону про захист викривачів для покриття як державного, так і приватного секторів.

17^e Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Верховною Радою України прийнято Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» (далі – Закон). Впровадження та реалізація Закону розпочалась з 01 травня 2016 року (дата набрання чинності), зокрема шляхом прийняття та набрання чинності одночасно з набранням чинності Законом передбачених ним нормативно-правових актів, підготовлених Національним агентством України з питань державної служби.

Реформа законодавства про державну службу реалізована шляхом законодавчого закріплення нових принципів і засад державної служби, гармонізованих з європейськими, що дозволило: розмежувати політичні посади та посади державної служби; встановити конкурсний відбір на усі посади державної служби; забезпечити рівний доступ до державної служби на основі знань та особистих якостей; закріпити та розкрити принцип політичної неупередженості (державним службовцям категорії «А» заборонено бути членом партії та обіймати посади в її керівних органах, суміщати державну службу з виконанням повноважень депутата місцевої ради або народного депутата України; державним службовцям категорії «Б» і «В» заборонено обіймати посади в керівних органах політичної партії).

Прийняття Закону забезпечило: підвищення професійності інституту державної служби; чітке окреслення сфери дії Закону (встановлено перелік державних органів та посадових осіб, на яких поширюється дія Закону); визначеність критеріїв віднесення посад до посад державної служби (виключає ручний механізм віднесення посад); достатню мотивацію державних службовців (побудова кар'єри, нова модель оплати праці). Прийнято усі необхідні підзаконні нормативно-правові акти, які вже стали частиною національного законодавства і були розроблені за участі міжнародного експертного середовища - експерти програми SIGMA/OECD, зокрема, Войцех Зелінські, Анке Фрайберг, Хайне Перес де ла Круз, Роберт Бартольд та експерти держав – членів ЄС – Байба Петерсоне (ЄС), Лайді Сурва (EUAM).

Законом гарантується рівний доступ до державної служби, прозорий механізм відбору кандидатів, чіткі і зрозумілі вимоги до освітнього рівня, кваліфікації, стажу, умінь та знань; відкриті конкурсні відбори із залученням представників громадськості (громадський контроль); виключені надмірні повноваження суб'єктів призначення.

Забезпечено поступову професіоналізацію державної служби завдяки: прозорому механізму та чітким вимогам до посади, що ґрунтуються на кращому світовому досвіді успішних країн, закладеній мотивації службовців до ефективного виконання поставлених завдань; зорієнтованості державного службовця у своїй діяльності на реалізацію норм Конституції та законів України, недопущення їх порушення, сприяння відновленню порушених прав громадян.

Зокрема запроваджено комісії з відбору на вакантні посади державної служби та дисциплінарні комісії.

Комісія з питань вищого корпусу державної служби проводить конкурсні відбори на посади вищого корпусу державної служби (посади державної служби категорії «А»), гарантує і захищає права таких державних службовців. Інші комісії, утворені керівником державної служби в державному органі, відповідно до ст. 27 і 69 Закону, проводять конкурсні відбори на посади державної служби категорій «Б» та «В», а також здійснюють дисциплінарні провадження щодо них.

Законом передбачений інноваційний підхід до формування моделі оплати праці державних службовців, зокрема шляхом закріплення на рівні Закону розмірів мінімального посадового окладу, їх обов'язкове співвідношення із розміром мінімальної заробітної плати, визначеної законом України про Державний бюджет на відповідний рік.

Новою системою оплати праці передбачено такі складові заробітної плати державного службовця: посадовий оклад; надбавки за вислугу років; надбавки за ранг державного службовця; виплати за додаткове

навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього державного службовця у розмірі 50 відсотків посадового окладу тимчасово відсутнього державного службовця; виплати за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків за вакантною посадою державної служби за рахунок економії фонду посадового окладу за відповідною посадою; премії (у разі встановлення).

Загальний розмір премій, передбачених пунктом 2 ч. 3 ст. 50 Закону, які може отримати державний службовець за рік, не може перевищувати 30 відсотків фонду його посадового окладу за рік.

З метою диференціації розмірів посадових окладів державних службовців передбачено поділ посад державної служби на 9 груп оплати праці (від спеціаліста до керівника державного органу) з урахуванням рівнів юрисдикції державних органів, а також закладена модель конкурентної заробітної плати.

Законом встановлений перехідний період з метою реалізації нової моделі оплати праці державних службовців шляхом встановлення мінімального розміру посадового окладу групи 9 (спеціалісти) в державних органах, юрисдикція яких поширюється на територію одного або кількох районів, міст обласного значення: з 01 січня 2017 року - 1,25 розміру мінімальної заробітної плати (близько 70 євро); з 01 січня 2018 року - 1,5 розміру мінімальної заробітної плати (близько 80 євро); з 01 липня 2018 року - 1,75 розміру мінімальної заробітної плати (близько 95 євро).

Фонд оплати праці державних службовців формується за рахунок коштів державного бюджету, а також коштів, які надходять до державного бюджету в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ. Порядок використання таких коштів, які надходять до державного бюджету, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Законом встановлений чіткий і збалансований перелік прав та обов'язків єдиний для всіх державних службовців (ст. 7 і 8 Закону). Додатково передбачено, що для виконання державним службовцем обов'язків за відповідною посадою, державний службовець може наділятися іншими правами та обов'язками, які безпосередньо визначені у положеннях про структурні підрозділи державних органів та посадових інструкціях, затверджених керівниками державної служби в цих органах. Зазначене враховує специфіку діяльності державних службовців за відповідними напрямками (правовий, економічний, фінансовий, аналітичний супровід тощо).

Задля добору осіб, здатних професійно та добросовісно виконувати свої посадові обов'язки на посадах державної служби постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби» визначено процедуру проведення конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби відповідно до Закону. Новий механізм проведення конкурсного відбору на зайняття вакантної посади державної служби осіб відбувається на основі оцінювання його особистих досягнень у навчанні, роботі та виявленої здатності застосовувати знання, уміння і навички, моральні і ділові якості для належного виконання посадових обов'язків, навчання, професійного та особистого розвитку.

Крім того, Кабінет Міністрів України визначив типові вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А». Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2016 р. № 448 «Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А» вимоги передбачають вільне володіння державною мовою та іноземною мовою, яка є однією з офіційних мов Ради Європи (з 01 травня 2018 року). Загальний стаж роботи - не менше 7 років. Претендент повинен мати лідерські навички, вміти приймати ефективні рішення здійснювати ефективну комунікацію та проводити публічні виступи. Також: добре знати законодавство, вміти працювати з великим обсягом інформації та мати здатність виконувати одночасно кілька завдань. Крім того, особа, яка хоче займати посаду держслужби категорії «А», повинна бути принциповою, рішучою, спрямованою на служіння суспільству та захист національних інтересів тощо.

Додатково наказом Нацдержслужби від 06 квітня 2016 року № 72, зареєстрованим в Міністерстві юстиції 27 квітня 2016 року за № 647/28777, затверджений Порядок визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В». Цей Порядок встановлює процедуру визначення, розробки та затвердження спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В» і передбачає, що спеціальні вимоги визначаються та затверджуються суб'єктом призначення на кожну посаду державної служби категорій «Б» і «В» в державному органі.

З метою формування єдиного підходу осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб до розуміння і дотримання правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, запроваджених Законом, рішенням НАЗК від 14 липня 2016 року № 2 затверджено Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб.

Вказаними методичними рекомендаціями узагальнено та використано позитивну практику попередніх років, напрацьовану міжнародними організаціями, національними державними органами, науковими установами, інститутами громадянського суспільства та запропоновано на основі діючого законодавства з урахуванням міжнародного досвіду базові практичні інструменти для підвищення ефективності виявлення, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

До того ж рішенням НАЗК від 11 серпня 2016 року № 3 затверджено методичні рекомендації щодо передачі в управління підприємств та/або корпоративних прав з метою запобігання конфлікту, в яких окреслено загальні вимоги до порядку передачі управління належних особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та посадовим особам юридичних осіб публічного права підприємств та/або корпоративних прав, визначено способи такої передачі та роз'яснено порядок обчислення строків передачі і повідомлення НАЗК про таку передачу.

Крім цього, 11 серпня 2016 року рішенням НАЗК № 3 затверджено роз'яснення застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» в частині здійснення фінансового контролю.

Народними депутатами 20 липня 2016 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про захист викривачів і розкриття інформації про шкоду або загрозу суспільним інтересам» № 4038 а. Зазначений проект Закону визначає організаційні й правові умови та порядок розкриття інформації про загрозу або шкоду суспільним інтересам, права та гарантії захисту викривачів такої інформації. Метою проекту Закону є забезпечення прозорості, відкритості та підзвітності суб'єктів владних повноважень, своєчасне виявлення та запобігання діям, які становлять загрозу або шкоду суспільним інтересам, в тому числі корупційним та іншим правопорушенням, забезпечення додержання прав та ефективного захисту викривачів.

Наразі зазначений законопроект розглядається комітетами Верховної Ради України.

Оцінка прогресу - 17^о Пленарне засідання: ВИКОНАНО

Помітний прогрес був зроблений в забезпеченні виконання декількох частин рекомендації. По-перше, Закон «Про державну службу» був нарешті прийнятий Верховною Радою і вступив в силу в травні 2016 року. Закон відповідає європейським стандартам і закріплює правила і порядок проведення відкритого, конкурентного, прозорого і такого, що ґрунтується на чесному відборі для призначення на державну посаду і просування по державній службі. За прийняттям Закону слідувало прийняття Кабінетом Міністрів низки регуляторних документів стосовно набору, призначення та перебування на державній службі. По-друге, в 2016 році Національним агентством з питань запобігання корупції розроблено методологію/інструкції для розуміння суті та імплементації правил запобігання конфліктам інтересів та інших релевантних питань, наприклад, фінансового контролю. По-третє, Закон «Про захист викривачів» був розроблений і поданий до Верховної Ради (ВР) 20 липня 2016 року і наразі перебуває на розгляді в одному із комітетів ВР.

Щодо належної оплати праці державним службовцям, Законом «Про державну службу» введено в дію нову схему оплати, згідно якої заробітна плата за перебування на державній службі буде нараховуватися у співвідношенні до мінімальної заробітної платі, що встановлена Законом «Про державний бюджет» відповідного року. Це дає підстави вважати (знову ж таки відповідно до інформації отриманої з громадських джерел), що заробітні плати на державній службі залишаються відносно низькими. Крім того, кричущим фактором є складність нарахування бонусів (надбавок) (які можуть досягати до 30% від заробітної плати державному службовцю), про що не було надано жодної інформації про те, чи вони застосовуються прозоро, об'єктивно, і відповідно до визначених критеріїв. Щодо декларування майна, очікується, що електронна система декларування буде введена в експлуатацію з 01 вересня 2016 року; отож рано робити висновки щодо ефективності її роботи. І останнє, залишається бажаним отримання більше інформації стосовно застосування і ефективної дії правил про запобігання і вирішення конфлікту інтересів і про код етичної поведінки.

Рекомендація 3.3: Прозорість та державне адміністрування

Розробити і прийняти Кодекс адміністративних процедур без затримки, заснований на кращій міжнародній практиці.

Вжити подальших заходів для сприяння прозорості та конфіденційності в області державного управління, шляхом заохочення участі громадськості та проведення антикорупційної експертизи законодавства також в процесі розробки законодавства в Парламенті.

Активізувати зусилля по підвищенню прозорості та обачності в сферах, що мають підвищений ризик, зокрема в податкових та митних секторах.

17^о Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

З метою належної розробки законопроекту про адміністративну процедуру у Міністерстві юстиції

розпочата робота по залученню заінтересованих органів та отриманню від них інформації для визначення законодавства, що містить положення, які регулюють адміністративні процедури, та його систематизації.

Міністерством юстиції спільно із заінтересованими органами здійснюється підготовка проекту Закону України «Про публічні консультації».

Метою законопроекту є визначення порядку проведення публічних консультацій під час підготовки проектів нормативно-правових актів, документів державної і регіональної політики та з питань місцевого значення (концепцій, стратегій, програм, планів заходів, що готуються на їх виконання тощо) суб'єктами владних повноважень з метою врахування громадської думки для збалансування публічних та приватних інтересів, а також запровадження сучасних стандартів підготовки проектів актів, обов'язкових для державних органів і органів місцевого самоврядування, що сприятиме подальшому розвитку в Україні громадянського суспільства, запровадженню ефективного механізму взаємодії його інститутів з органами державної влади на засадах партнерства і взаємної відповідальності.

Оцінка прогресу - 17^{те} Пленарне засідання: НЕ ВИКОНАНО

Стосовно частини першої даної рекомендації, не було зроблено жодних позитивних зрушень, оскільки проект Закону «Про адміністративну процедуру» досі на розгляді в Міністерстві юстиції України. Рекомендується прийняти даний закон в найкоротші можливі терміни.

Щодо другої частини даної рекомендації, АКМ відмічає позитивні зрушення і вітає з розробкою проекту Закону «Про публічні консультації» Міністерством юстиції. В той же час, АКМ хоче нагадати про те, що в інформації, поданій до попереднього Звіту, були посилання на Закон «Про запобігання корупції», який за голосливим твердженням наразі вже регулює проведення антикорупційної експертизи в Україні. Важливо внести ясність в те, які дії були вчинені відповідно до даного Закону, а саме, щоб залучити громадське суспільство до антикорупційної експертизи законодавства.

І останнє, досі не надано інформацію стосовно зусиль щодо покращення прозорості в оподаткуванні, стягуванні митних зборів, та в інших секторах з високим корупційним ризиком, як того вимагалось в третій частині рекомендації. Тому, варто уніфікувати/гармонізувати законодавство стосовно оцінки ризиків та антикорупційної експертизи.

Рекомендація 3.4: Публічний фінансовий контроль та аудит

Продовжити реформування Державної фінансової інспекції шляхом вдосконалення підходу з урахуванням ризиків, розробки функцій розвідки, навчання персоналу при аналізі витрат на підозри в шахрайстві і корупції.

Переглянути Закон про Рахункову палату для зміцнення незалежності і ефективності Палати відповідно до міжнародних стандартів. Підвищення прозорості діяльності Рахункової палати шляхом забезпечення публікацій в Інтернеті і у вільному доступі громадськості інформації про аудиторську діяльність, в тому числі до всіх аудиторських звітів і результатів розслідувань прокуратури у справах про корупцію, виявлених Рахунковою палатою.

Розглянути можливість перегляду правової бази в області фінансового управління і контролю, об'єднуючи існуючі правові норми більш ніж з 70 підзаконних актів в один закон фінансового управління і контролю та реалізації цього закону поетапно.

Прийняти закон щодо внутрішнього аудиту з метою зміцнення незалежної позиції підрозділів внутрішнього аудиту та, отже, поліпшити якість результатів внутрішнього аудиту.

17^{те} Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

У 2015 році було розпочато роботу із реформування та оптимізації діяльності органів державного фінансового контролю, зокрема, реорганізації Державної фінансової інспекції в Державну аудиторську службу України.

Для налагоженого функціонування Державної аудиторської служби прийнято всі необхідні постанови Кабінету Міністрів України.

Основною метою реформування є зміна підходів до організації державного фінансового контролю, який потрібно спрямувати не лише на виявлення фінансових порушень, фактів шахрайства, а також на:

оцінку ефективного, законного, цільового, результативного використання та збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, досягнення економії бюджетних коштів;

оцінку управління бюджетними коштами, досягнення їх економії, стану фінансової і господарської діяльності, ефективності та результативності в діяльності підконтрольних установ;

виявлення причин, що призвели до недоліків і порушень, надання рекомендацій щодо підвищення ефективності та результативності діяльності підконтрольних установ та використання ресурсів держави.

Для досягнення зазначеного передбачається зміна підходів до організації контролю:

зменшення питомої ваги комплексних ревізій (як основної форми контролю на сьогодні) та збільшення кількості державних фінансових аудитів, з метою комплексної оцінки діяльності підконтрольних установ буде плануватись та проводитись переважно державний фінансовий аудит (із застосуванням методів інспектування);

застосування інспектування як форми контролю для дослідження значних фактів шахрайства та найбільш ризикових операцій;

ревізія буде проводитись, як правило, з окремих питань фінансово-господарської діяльності у разі наявності відповідних підстав (зокрема, при високих ризиках фінансових порушень, за дорученнями Президента, Уряду, за зверненнями правоохоронних органів).

Зокрема, основною підставою відбору об'єктів контролю для включення до Плану контрольно-ревізійної роботи є ризикоорієнтовний відбір, що забезпечується згідно з Концепцією ризикоорієнтовного відбору об'єктів контролю при плануванні інспектування, схваленою протоколом засідання Методологічної ради Держфінінспекції від 17 червня 2014 року № 3.

Відбір об'єктів для проведення ревізій за власною ініціативою Держаудитслужби на сьогодні здійснюється виключно на підставі зазначеного ризикоорієнтовного підходу.

Оцінка прогресу - 17^е Пленарне засідання: НЕ ВИКОНАНО

Неприйнятним залишається те, що для виконання даної рекомендації не було прикладено жодних зусиль. Отже, прогрес в даному секторі з моменту прийняття останнього Звіту вважається відсутнім.

Рекомендація 3.5: Державні закупівлі

Продовжити реформування системи державних закупівель на основі регулярної оцінки застосування нового Закону про державні закупівлі, зокрема, з метою максимального охоплення Закону про державні закупівлі, звести до мінімуму застосування неконкурентних процедур. У той же час гарантувати, що будь-які зміни в Закон про державні закупівлі підлягали консультаціям з громадськістю.

Створити систему електронних закупівель, що охоплює всі процедури закупівель, передбачені Законом про державні закупівлі.

Переконатися, що суб'єкти, які беруть участь в процесі державних закупівель необхідні для реалізації внутрішніх програм по боротьбі з корупцією. Ввести обов'язкові заяви по боротьбі з корупцією в тендерних заявках.

Переконатися в тому, що система відсторонення повністю функціонує, зокрема, що юридичним особам або їх посадовим особам, які були притягнуті до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень або змови на торгах заборонено брати участь у державних закупівлях.

Організувати регулярні тренінги для учасників приватного сектора і закупівельних організацій по доброчесність в державних закупівлях на центральному і місцевому рівні, а також для співробітників правоохоронних органів і організацій державного контролю - щодо процедур державних закупівель та запобігання корупції.

Підвищити прозорість державних закупівель шляхом забезпечення публікації і вільного доступу до інформації про конкретні закупівлі в мережі Інтернет, в тому числі договорів про закупівлі та результати закупівель з боку державних компаній.

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Законом України «Про публічні закупівлі» передбачено, що закупівлі здійснюються замовниками шляхом використання електронної системи закупівель, яка є інформаційно-телекомунікаційною системою, що забезпечує проведення процедур закупівель, створення, розміщення, оприлюднення та обмін інформацією і документами в електронному вигляді, до складу якої входять веб-портал Уповноваженого органу, авторизовані електронні майданчики, між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією та документами (ст. 1, 2 Закону).

На сьогодні в Україні створено унікальну систему електронних закупівель «ProZorro», яка протестована в пілотному режимі, та складається із центральної бази даних, модулю аукціону та авторизованих електронних майданчиків.

Починаючи з 01 квітня 2016 року публічні закупівлі через електронну систему ProZorro проводять центральні органи виконавчої влади і підприємства, що діють в окремих сферах господарювання (так звані «природні монополії»), а з 01 серпня 2016 року використання електронної системи закупівель стане обов'язковим для усіх замовників.

Крім того 24 лютого 2016 року Кабінетом Міністрів України було прийнято розпорядження «Про

Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту»)), основною метою якого є забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України у сфері публічних закупівель щодо адаптації законодавства до європейських та міжнародних стандартів та затвердження стратегії реформування системи публічних закупівель до 2022 року.

Стратегією передбачено п'ять основних напрямків реформування системи публічних закупівель України:

- гармонізації національного законодавства з правилами Європейського Союзу шляхом імплементації положень директив ЄС до національного законодавства;
- розвиток інституційної структури та вдосконалення й оптимізація функцій контролюючих органів;
- міжнародне співробітництво у сфері публічних закупівель;
- розвиток електронних закупівель;
- навчання та професіоналізація у сфері публічних закупівель.

Таким чином Стратегія має значення не лише як внутрішній план розвитку сфери, а і як глобальна Стратегія для виконання міжнародних зобов'язань України.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» юридичні особи, які є учасниками попередньої кваліфікації, учасниками процедури державної закупівлі, якщо вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг), робіт дорівнює або перевищує 20 мільйонів гривень в обов'язковому порядку затверджують Антикоруційну програму, яка повинна бути комплексом правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності юридичної особи.

На сьогодні реєстр, що міститиме відомості що юридичних осіб, які були притягнуті до відповідальності за корупційні правопорушення, не функціонує.

Міністерством економічного розвитку і торгівлі спільно з Проектом технічної допомоги ЄС «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС» створено та реалізується перший в Україні державний безкоштовний масовий онлайн-курс «Публічні закупівлі», який стартував у травні 2016 року для спеціалістів-закупівельників, а також всіх, хто цікавиться, як правильно проводити закупівлі та ефективно витрачати кошти платників податків.

Курс розділено на два рівні: 1) базовий, що присвячений вивченню основ публічних закупівель та 2) поглиблений, що спрямований на більш високий професійний рівень закупівельної діяльності. Слухачі курсу отримують сертифікати як базового, так і поглибленого рівнів.

З моменту запуску курсу 6 162 особи прослухали базовий курс, 1 260 з яких вже отримали сертифікати про проходження курсів.

Крім того на сьогодні запущено програму підготовки - тренінги для тренерів з питань закупівель, які здійснюватимуть навчання по регіонах.

Відповідно до положень Закону уся інформація про закупівлі є у вільному доступі та відображається в системі «ProZorro». Крім того положеннями Закону, зокрема регулюються закупівлі, що здійснюються від 50 тис. гривень до порогів застосування процедур закупівель, що також сприятиме прозорості використання бюджетних коштів.

Оцінка прогресу - 17теПленарне засідання: ЗНАЧНИЙ ПРОГРЕС

Україною досягнуто значного прогресу в виконанні усіх вимог даної рекомендації. Було розроблено і запущено в роботу єдину систему електронних закупівель «ProZorro». Було прийнято новий Закон України «Про публічні закупівлі», який зобов'язує проведення державних закупівель виключно через електронну систему державних закупівель (з 1 серпня 2016 року) і передбачає здобуття контракту на державну закупівлю в рамках чесної ринкової конкуренції. Кількість неконкурентних процедур закупівель не збільшилася. Представлено розробку внутрішніх антикорупційних програм щодо учасників процедури закупівель в тендерах (торгах), вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) якого перевищує граничну вартість закупівлі. Посилаючись на представників громадського суспільства, без виключення усі зміни запропоновані Міністерством економічного розвитку і торгівлі були предметом публічного обговорення, при чому більшість пропозицій, наданих представниками громадськості, були враховані. З ціллю недопущення до участі в тендерах (торгах) компаній, які були задіяні у вчинення корупційних злочинів, база даних «ProZorro» інтегрується з базами даних Міністерства внутрішніх справ, Міністерством юстиції та Антимонопольного комітету. Було організовано і проведено велику кількість курсів тренінгів з питань державних електронних закупівель, які відвідали представники державних органів, бізнесу і неурядових організацій. Було оголошено, що принцип «Всі бачать все» запроваджується в практику і застосовується, зокрема, до комерційних пропозицій, інформації про технічний стан та кваліфікацію, контрактів (угод) і доповнень до них. І останнє, прийнята 26 лютого 2016 року Стратегія реформування системи публічних закупівель є амбіційним документом, що прокладає шлях подальшого прогресу в даній сфері. Схвально оцінюються прикладені зусилля в виконанні даної рекомендації і відповідно досягнутий

результат роботи і висловлюється прохання інформувати АКМ про майбутні досягнення (або регрес) в даному секторі.

Рекомендація 3.6: Доступ до інформації

Зміцнити систему регулювання фінансування політичних партій шляхом встановлення лімітів на членські внески, в широкому визначенні терміна «пожертвування», щоб включити пожертвування в натуральній формі, поширюючи обмеження пожертвування для всіх господарюючих суб'єктів, пов'язаних або таких, що знаходяться під контролем партії, вказавши правила щодо публікації інформації про пожертвування, що забороняють пожертвування від компаній, які отримали фінансування за рахунок державних закупівель чи іншого публічного джерела.

Забезпечити баланс між приватним і державним фінансуванням політичних партій та імплементувати обмеження на використання коштів, отриманих з державного бюджету. Забезпечити державне фінансування для партій, які отримали певний рівень підтримки населення на національних виборах, навіть якщо він нижче виборчого порогу.

Забезпечити прозорість партійних фінансів, вимагаючи докладні річні консолідовані фінансові звіти з усіма внесками (за винятком дуже маленьких), і кожним вкладником, а також щодо всіх оведомлених партією витрат; такі звіти мають бути стандартизовані і опубліковані в Інтернеті.

Вдосконалити правила розкриття фінансування під час виборчої кампанії, в тому числі подання та публікації докладних фінансових звітів до дня виборів.

Встановити без затримки, систему незалежного контролю і нагляду за партійними фінансами і фінансуванням виборчих кампаній з адекватними ресурсами і повноваженнями, зокрема, ввести пропорційні і анти стимулюючі санкції. Розглянути питання про виділення повноважень нагляду за фінансуванням політичних партій Національному Агентству з питань запобігання корупції. Переконатися в тому, що Центральна виборча комісія є професійним і незалежним органом, що складається з працюючих на повній зайнятості членів, відібраних відповідно до їх заслуг, переважно на основі відкритого конкурсу.

Переглянути правила з питань етики і сумлінності членів парламенту, в тому числі процедури прийняття рішень щодо порушень, а також забезпечити ефективний механізм контролю за їх дотриманням.

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

На виконання норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 16.06.2015 № 521-VIII, розпорядження Уряду «Про затвердження плану заходів щодо впровадження Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях на 2015 рік» від 08.09.2015 № 910-р і постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 02.12.2015 № 1039 опубліковано перший національний звіт ПІВГ України до 2013 року, який охоплює сектор видобутку нафти і газу.

Зазначений Звіт складається з двох частин: контекстуальної інформації та інформації щодо звірки платежів. Контекстуальна інформація містить загальну інформацію запасів основних вуглеводнів в Україні, найбільші родовища нафти і газу в Україну, обсяги видобутку вуглеводнів, показники за 2013 рік та історичну інформацію, істотні роботи з розвідки, які виконувалися в 2013 році, транспортування нафти і газу, видобутих на території України, моніторинг ділянок надр, на які надані спеціальні дозволи, роль нафтогазової галузі в економіці України, нормативне та фіскальне регулювання нафтогазової галузі України в 2013 р, функції та повноваження органів державної влади та інше.

Наступний Звіт буде охоплювати також сектор видобутку руди і вугілля, і містити дані за 2014 і 2015 роки.

Крім підготовки Звіту, діяльність в рамках проекту включає такі механізми, спрямовані на запобігання корупції в видобувних галузях: вдосконалення нормативного забезпечення ЕІТІ для підвищення прозорості видобувних галузей;

автоматизація збору інформації про платежі в бюджет;

створення відкритого інформаційного порталу за даними видобувних галузей для оптимізації підготовки звітів;

проведення спеціалізованих семінарів і тренінгів для підзвітних організацій з метою пояснення особливостей подання інформації в рамках ЕІТІ.

У січні 2016 пройшов перший етап громадського обговорення щодо реалізації Ініціативи «Партнерство» Відкритий Уряд» в 2016 - 2018 роках. За результатами обговорення зібрано різні думки щодо

можливих напрямків реалізації Ініціативи, а також заходів (зобов'язань), які можуть бути передбачені в рамках цих напрямків.

В рамках першого етапу відбулися відкриті засідання робочих груп Координаційної ради з питань реалізації в Україні міжнародної Ініціативи «Партнерство» Відкритий Уряд », заходи міністерств, Держкомтелерадіо та Держагентства з питань електронного урядування. Також проведені заходи з обговорення зазначеного проекту в регіонах України.

На основі всіх пропозицій, спеціально створена робоча група з представників інститутів громадянського суспільства, органів виконавчої влади, експертів сформуvala проект плану дій, який в квітні 2016 року, було прийнято на громадське обговорення. Під час цього обговорення було запропоновано напрацьований робочою групою проект плану дій на 2016-2018 роки.

Оцінка прогресу - 17^{те} Пленарне засідання: ВИКОНАНО

При звітуванні було надано інформацію стосовно тільки частин другої і шостої даної рекомендації. В червні 2015 року був прийнятий Закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості видобувних галузей в Україні, яким було удосконалено ряд урядових регуляторних документів, включаючи удосконалення плану дій на 2015 рік. Був опублікований перший звіт про діяльність за 2013 рік в газодобувній та нафтодобувній галузях. Очікується, що наступний звіт буде сфокусований діяльності в гірничодобувній галузі за 2014-2015 роки. Інші прийняті дії включають, зокрема, автоматизацію даних щодо надходжень в державний бюджет, створення веб-порталу і організацію семінарів та тренінгів.

З ціллю реалізації Плану дій щодо партнерства в відкритому урядуванні була створена Робоча група з представників виконавчої влади, неурядового сектору та експертів, якою було розроблено план дій на 2016-2018 роки, що наразі є предметом публічного обговорення.

Рекомендація 3.7: Фінансування політичних партій

Прийняти, без подальших зволікань, всеосяжну реформу політичних партій і фінансування виборчої кампанії відповідно до стандартів Ради Європи, зокрема, шляхом встановлення обмежень на внески і членські внески, забезпечивши прозорість партійних фінансів і виборчих витрат за допомогою регулярної звітності та розкриття докладної інформації про партію і рахунки виборчої кампанії, забезпечуючи ефективні санкції та встановлення механізму нагляду з відповідними повноваженнями і ресурсами.

Забезпечити баланс між приватним і державним фінансуванням, знову ввести пряме державне фінансування політичних партій відповідно до результатів парламентських виборів відповідно до передової європейської практики.

Підсилити правила щодо доброчесності та запобігання корупції для посадових осіб, які обіймають політичні посади, зокрема шляхом створення спеціальних правил і механізму примусу щодо конфлікту інтересів для парламенту і членів уряду.

17^{те} Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Законом України «Про політичні партії в Україні» встановлено обмеження щодо розміру внесків. Так, загальний розмір (сума) внеску (внесків) на підтримку політичної партії від громадянина України протягом одного року не може перевищувати чотирьохсот розмірів мінімальної заробітної плати (близько 21.5 тис. євро), встановленої на 1 січня поточного року, в якому здійснювалися внески.

Загальний розмір (сума) внеску (внесків) на підтримку політичної партії від юридичної особи протягом року не може перевищувати восьмисот розмірів мінімальної заробітної плати (близько 43 тис. євро), встановленої на 01 січня року, в якому здійснювалися внески.

Відповідно до Закону України від 08 жовтня 2015 року № 731-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції з 01 липня 2016 року запроваджено щорічне державне фінансування статутної діяльності політичних партій, які мають право на таке фінансування.

Згідно зі статтею 17-5 Закону України «Про політичні партії в Україні» кошти, виділені з державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій, розподіляються між політичними партіями НАЗК. Політична партія має право на отримання державного фінансування її статутної діяльності, якщо на останніх чергових або позачергових виборах народних депутатів України її виборчий список кандидатів у народні депутати України у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі отримав не менше 2 відсотків голосів виборців від загальної кількості голосів виборців, поданих за всі виборчі списки кандидатів у народні депутати України у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі.

З метою формування єдиного підходу осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб до розуміння і дотримання правил запобігання та

врегулювання конфлікту інтересів, запроваджених вказаним Законом, рішенням НАЗК від 14 липня 2016 року № 2 затверджено Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб.

Вказаними методичними рекомендаціями узагальнено та використано позитивну практику попередніх років, напрацьовану міжнародними організаціями, національними державними органами, науковими установами, інститутами громадянського суспільства та запропоновано на основі діючого законодавства з урахуванням міжнародного досвіду базові практичні інструменти для підвищення ефективності виявлення, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Оцінка прогресу - 17^е Пленарне засідання: ВИКОНАНО

Посилаючись на частини першу і другу даної рекомендації, було звітано про наступні досягнення: запроваджено обмеження внесків на користь політичної партії фізичними та юридичними особами (відповідно до Закону України «Про політичні партії»), пряме державне фінансування політичних партій у відповідності до європейської практики (відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції»). Більш того, відповідно до інформації наданої як урядом, так і громадським суспільством, деякі із 349 діючих політичних партій подали заяви на отримання державного фінансування до відповідного органу – Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК). Не зважаючи на це, посилаючись на надані звіти, важко констатувати той факт, чи імплементована в практику комплексна реформа процедури фінансування політичних партій відповідає стандартам Ради Європи (включаючи, зокрема, заборону анонімних внесків і оприлюднення внесків, що перевищують певну вартість, права та обов'язки наглядових органів і адекватність санкцій по відношенню, в основному, до політичних партій і її членів).

Щодо третьої частини даної рекомендації, АКМ схвально оцінює роботу, що ведеться по розробленню Кодексу доброчесної поведінки народних депутатів України. Крім того, віддається належне розробленим Національним агентством з питань запобігання корупції Методичним рекомендаціям стосовно запобігання конфліктам інтересів в діяльності державних службовців, що безпосередньо стосується і членів Уряду. АКМ висловлює своє прохання щодо отримання більшої інформації/статистичних даних про правозастосування правил доброчесної поведінки та запобігання корупції серед державних службовців, як і того вимагалось даною рекомендацією.

Рекомендація 3.8: Доброчесність в судовій системі

Прийняти, без подальших зволікань, конституційну реформу, щоб привести положення про судову систему у відповідність до європейських стандартів і Рекомендації Венеціанської комісії, зокрема щодо призначення та звільнення з посади суддів, їх довічного призначення, складу Вищої ради юстиції.

Впровадити комплексні зміни до законодавства про судову систему і статус суддів, процесуального законодавства, зокрема, переглянути положення, що стосуються системи суддівського самоврядування, дисциплінарного провадження, звільнення і відводу суддів, щоб гарантувати їх неупередженість та захист незалежності судової системи.

Забезпечити достатнє і прозоре фінансування судової системи і винагороди суддів, відповідно з їх роллю і зниження корупційних ризиків.

Розмістити публічно в Інтернеті всі судові рішення, в тому числі проміжні.

Переглянути систему автоматизованого розподілу справ між суддями, щоб видалити лазівки, які дозволяють маніпулювати системою і гарантувати, що результати автоматизованого розподілу були загальнодоступними і включалися до матеріалів справи. Впровадити засоби ІКТ в судових процедурах і судовому функціонуванні (наприклад, електронна подача позовів та інших юридичних документів).

17^е Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Конституційною Комісією як спеціальним допоміжним органом при Президентові України були підготовлені пропозиції щодо внесення змін до Конституції України в частині правосуддя. Проект відповідного Закону про внесення змін до Конституції України за реєстр. № 3524 був внесений 25 листопада 2015 року до Верховної Ради України Президентом України як невідкладний для позачергового розгляду Парламентом та 02 лютого 2016 року схвалений Верховною Радою України у першому читанні.

02 червня 2016 року Верховна Рада України конституційною більшістю ухвалила Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)».

Вказаним Законом, зокрема, скасовується інститут «призначення судді на посаду вперше»: тепер

судді обійматимуть посади безстроково; встановлюється новий порядок формування Вищої ради правосуддя, відповідно до якого більшість у її складі становитимуть судді, обрані судьями; встановлюється порядок, відповідно до якого суди утворюватимуться та ліквідовуватимуться законом; звужуються межі імунітету судді від абсолютного до функціонального; закладено передумови для оновлення суддівського корпусу тощо.

Зазначений Закон набирає чинності через три місяці з дня, наступного за днем його опублікування (30 вересня 2016 року), окрім положень щодо можливості визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду, які наберуть чинності через три роки з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

Вказаний Закон був розглянутий Венеціанською комісією, якою запропоновані зміни оцінено в цілому позитивно (Висновок Венеціанської комісії від 26 жовтня 2015 року № 803/2015 щодо проекту змін до Конституції України в частині правосуддя, затвердженого Конституційною Комісією 04 вересня 2015 року).

02 червня 2016 року Верховною Радою України прийнято в новій редакції Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон), який набирає чинності з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)».

Законом запроваджується нова трьохланкова система судів, яку будуть складати: місцеві суди, апеляційні суди та Верховний Суд.

Законом передбачено механізми для суттєвого оновлення суддівського корпусу у зв'язку зі зміною системи суддів шляхом проведення відкритих конкурсів з правом осіб без наявності суддівського стажу претендувати на посади суддів апеляційних, вищих спеціалізованих судів та Верховного Суду.

Також положеннями Закону впроваджено нові механізми стимулювання забезпечення доброчесної поведінки суддів та залучення громадськості до таких процедур. Так, Законом закріплено обов'язок судді подавати, крім декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, декларацію родинних зв'язків та декларацію доброчесності.

Неподання, несвоєчасне подання декларації родинних зв'язків суддею або подання в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) відомостей, а також неподання, несвоєчасне подання декларації доброчесності суддею або декларування в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) тверджень матимуть наслідком дисциплінарну відповідальність, установлену законодавством. У свою чергу порушення суддею обов'язку підтвердити законність джерела походження майна є підставою для звільнення судді з посади.

Положеннями Закону передбачено роль Вищої ради правосуддя у питанні призначення суддів на посади, прийняття Вищою радою правосуддя рішення щодо звільнення суддів та переведення суддів з одного суду в інший. Крім того, визначено повноваження Вищої ради правосуддя щодо надання згоди на затримання судді або утримання його під вартою чи арештом. Так, без згоди Вищої ради правосуддя суддю не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку суду, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

У той же час суддю не може бути притягнуто до відповідальності за ухвалене ним судові рішення, за винятком вчинення злочину або дисциплінарного проступку.

Рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності та рішення про звільнення судді з посади прийматиме Вища рада правосуддя у порядку, визначеному Законом України «Про Вищу раду правосуддя».

Відповідно до статті 146 Закону держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів відповідно до Конституції України.

Положеннями Закону передбачено збільшення розміру посадового окладу судді. Так, статтею 135 Закону встановлено, що базовий розмір посадового окладу судді становить 30 мінімальних заробітних плат (близько 1610 євро) для судді місцевого суду, 50 мінімальних заробітних плат (близько 2685 євро) для судді апеляційного, вищого спеціалізованого суду, 75 мінімальних заробітних плат (близько 4000 євро) для судді Верховного Суду.

Прикінцевими та перехідними положеннями Закону передбачено поетапне збільшення розмірів посадових окладів суддів. Базовий розмір посадового окладу судді становить для судді місцевого суду з 01 січня 2017 року – 15 мінімальних заробітних плат (близько 800 євро), з 01 січня 2018 року – 20 мінімальних заробітних плат (близько 1075 євро), з 01 січня 2019 – 25 мінімальних заробітних плат (1345 євро), з 01 січня 2020 року – 30 мінімальних заробітних плат (близько 1610 євро); для судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду з 01 січня 2017 року – 25 мінімальних заробітних плат (близько 1345 євро), з 01 січня 2018 року – 30 мінімальних заробітних плат (близько 1610 євро), з 01 січня 2019 року – 40 мінімальних заробітних плат (близько 2150 євро), з 01 січня 2020 року – 50 мінімальних заробітних плат (близько 2685

євро); для судді Верховного Суду з 01 січня 2017 року – 75 мінімальних заробітних плат (близько 4000 євро).

Оцінка прогресу - 17^{те} Пленарне засідання: ЗНАЧНИЙ ПРОГРЕС

Переконаливий прогрес досягнуто в виконанні даної рекомендації. 2 липня 2016 року Верховною Радою було нарешті прийнято Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», більшість з яких вступають в силу 30 вересня 2016 року, що потягне за собою внесення змін до ряду законів та регуляторних документів, зокрема, Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і Закону України «Про Вищу раду юстиції». Судді матимуть пожиттєвий статус судді, будуть обиратися на посаду судді, просуватися по кар'єрі, притягуватися до відповідальності, звільнятися та будуть припинятися повноваження судді органом у більшому складі суддів, що обрані комісією суддів, та мати імунітет судді. Планується застосування спеціальних мір з ціллю підвищення рівня доброчесності суддів та притягнення їх відповідальності за (будь-які) порушення. АКМ віддає належне значному підвищенню заробітних плат суддям, що відзначається як позитивне зрушення. Висловлюється прохання надавати інформацію про подальший прогрес в судовій сфері, зокрема, про досягнення цілей, задекларованих в Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки. Що стосується четвертої та п'ятої частин рекомендацій, релевантний прогрес був оцінений в останньому Звіті прогресу.

Рекомендація 3.9: Бізнес етика

Неухильно реалізовувати положення розділу 6 Антикорупційної Стратегії 2014 року щодо запобігання корупції в приватному секторі.

Забезпечити участь бізнесу в розробці Плану дій щодо Антикорупційної Стратегії та її імплементації і моніторингу.

Проводити подальше спрощення регулювання бізнесу, щоб зменшити можливості для корупції та ліквідації корупційних схем, які впливають на бізнес.

Розглянути питання про введення правил щодо лобіювання, зокрема, чітких правил для участі бізнесу в розробці і прийнятті законів та нормативно-правових актів.

Забезпечити для бізнесу можливість повідомляти про випадки корупції, не побоюючись переслідування або інших несприятливих наслідків.

17^{те} Пленарне засідання АКМ, Вересень 2016

Державною програмою щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки передбачено завдання Міністерству юстиції України та НАЗК до грудня 2016 року провести аналіз практики застосування в іноземних державах законодавства про лобіювання і до серпня 2017 року розробити проект закону про врегулювання процедур лобіювання, створити механізми контролю та відповідальності, провести його громадське обговорення і забезпечити проведення міжнародної експертизи.

Водночас 03 червня 2015 року Комітет Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції на своєму засіданні прийняв рішення про створення робочої групи по підготовці проекту Закону України «Про лобіювання». До складу Робочої групи увійшли народні депутати України, представники інститутів громадянського суспільства, науковці, відомі українські юристи (пункт 11 протоколу засідання Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції від 03 червня 2015 року № 26).

Законом України «Про запобігання корупції» визначено правовий статус осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції («викривачі»).

Так, до «викривачів» належать особи, які добросовісно (за відсутності корисливих мотивів, мотивів неприязних стосунків, помсти, інших особистих мотивів) повідомляють про порушення вимог цього Закону іншою особою (стаття 53 Закону).

Відповідно до положень вказаної статті Закону «викривачі» перебувають під захистом держави. За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну «викривачів», або їх близьких осіб, у зв'язку із здійсненим повідомленням про порушення вимог цього Закону, правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Поряд з цим «викривачі» не можуть бути звільнені чи примушені до звільнення, притягнуті до дисциплінарної відповідальності чи піддані з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці тощо) у зв'язку з повідомленням ними про порушення вимог Закону іншою особою.

Також у Законі закріплено можливість інформувати працівникам відповідних органів про факти

корупції анонімно, в тому числі через спеціальні лінії для повідомлень.

Обов'язок доказування у справах про застосування до «викривачів» репресивних заходів покладено на відповідача.

Крім того, інститут захисту викривачів, які повідомляють про факти корупції, посилено шляхом можливості залучення НАЗК як третьої особи у цивільних справах щодо оскарження негативних наслідків, застосованих керівником або роботодавцем до викривача.

При цьому, на викривачів розповсюджується Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», яким встановлено достатній рівень законодавчого забезпечення в Україні гарантій захисту у кримінальному провадженні.

На сьогодні Міністерством юстиції спільно з Міністерством внутрішніх справ здійснює розробку наказу (відповідальне – МВС).

Оцінка прогресу - 17^е Пленарне засідання: ВИКОНАНО

Помітного прогресу досягнуто в виконанні рекомендації. Складається враження, що бізнес сектор був активно залучений різними державними структурами до розробки антикорупційних ініціатив. Більш того, АКМ було інформовано про те, що бізнес довіряє новоствореним антикорупційним органам (Національному антикорупційному бюро та Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі) і відкрито звертається до них в приводу вчинення корупційних діянь. Очікується, що Національне агентство з питань запобігання корупції запрацює на повну і співпраця з бізнес сектором ще більше поглибиться. АКМ інформовано про дерегуляторні дії з боку Міністерства аграрної політики та ряду інших державних установ.

На даний момент лобювання бізнесу залишається нерегульованим, не зважаючи на те, що влада інформує про свої наміри на законодавчому рівні вирішити це питання.

Як висновок, для забезпечення адекватного виконання Розділу 6 Антикорупційної стратегії (щодо запобігання корупції в приватному секторі), спрощення регулювання бізнесу та сприяння повідомленням представниками бізнесу про корупцію, не маючи остраху перед переслідуванням або інших негативних наслідків, більше зусиль потрібно докласти.